

Wychodzi w Krakowie
codziennie, wyjąwszy niedziele i święta.
Cena:

W KRAKOWIE miesięczna 5 złp.; kwartalna 14 złot. polską
monetą.
W KRAJU kwartalna razem z przesyłką pocztową 4 złr. 20
kr. m. k.

Przedpłata

Przyjmuje się w biurze Ekspedycji CZASU przy rogu Szosa-
polskiej ulicy Nr. 399.

Wszystkie przesyłki się bezpłatnie pocztą wprost do biura
Ekspedycji Czasu wyrażają na kopercie: *Przez numerację*
prezycję

CZAS

Przyjmują się

OGŁOSZENIA, rozprawy, odczyty wszelkiego rodzaju.
DONIESIENIA literackie, księgarskie, handlowe, przemysłowe
religijne itp.

OGŁOSZENIA dotyczące się sprzedaży, kupna, dzierżaw itp.

Za opłatą

za ogłoszenia politycznego za jednorazowe umieszczenie po 8
groszy następnie po 3 grosze.

Listy

nie frankowane nie przyjmują się, wyjąwszy od stałych
lub znanych korespondentów.

Numer pojedynczy kosztuje 3 groszy.

Kraków dnia 18 października.

Podaliśmy dzisiaj część polityczną organizacji Galicyi, wieczorem zapewne dalsze, ważniejsze jeszcze rozporządzenia nadejdą. Pierwsze uczucie, któregośmy doznali odbierając gazetę wiedeńską, była radość z kończącego się prowizoryum, lecz zaraz drugie następczo się pytanie, jak dalece nadzieje nasze wypełnione zostały. Pragnąc aby czytelnicy, szczególnie na prowincyi, również o oryginalnym odebrali nasze tłumaczenie, i chcąc, aby tyle ważny statut jak najprędzej doszedł ich rąk, niemielśmy dość czasu, iżby się nad nim należycie zastanowić. Wszystko, cośmy dzisiaj chcieli powiedzieć, byłoby przedwczesne; statut organizacji politycznej dopiero wtedy w zupełności poznamy, kiedy go albo Minister wymotywuje, albo dzienniki, za organa ministerjalne uchodzące, wskażą nam pewną drogę, której się trzymać w przeprowadzeniu organizacji postanowiono. Już wczorajszy artykuł *Reichszeitung* był dla nas nieco złowrobną wskazówką, chociaż niemielśmy sposobności przekonać się, że dziennik ten w wielu kwestiach, jak np. wszystkich szkolnych i uniwersyteckich, w sprawie kasselskiej itd. zabierał stanowisko niezgodne z opinią gabinetu. Cóżkolwiek-bądź, będziemy się starali utrzymać czytelnika w ciągu tych wszystkich pojawów przeważniejszych opinii, a sami prosimy go, aby nam zechciał zostawić nieco czasu do należytego rozpoznania się z ogłoszoną organizacją. Jeżeli dziennik ma pewną wyrażać opinię, to nie tyle idzie o pośpiech jak o wierność tego wyrazu.

Przegląd Polityczny.

Oprócz pierwszej części prawa o uwolnieniu gruntów w Galicyi (zajmującej w Wiedeńskiej gazecie ścisłym drukiem piętnaście kolumn) wydane zostało prawo o poborze podatków stałych na rok administracyjny 1851. Przepisy poprzedza uwaga, że wypadki ostatnich lat nie dozwoliły dotąd pomyśleć o zmniejszeniu podatków i owszem władze upomniane zostają, aby starały się o sprawiedliwy i ścisły ich rozkład. Zachowują moc obowiązującą istniejące prawo o podatku gruntowym, dymowym, przemysłowym i dochodowym jak niemniej o dopłatach do tychże podatków.

Dotychczas z wyjątkiem *Wanderera*, który się pospieszył z kilkoma ogólnikowymi uwagami o organizacji naszej prowincyi, żaden inny dziennik nie umieścił w tym względzie artykułu. *Reichszeitung* na wstępie podaje rozumowaną jej treść i wykazuje różnice między organizacją polityczną Galicyi innych prowincyj zachodzących.

Staats-Anzeiger ogłasza szerokie sprawozdanie komisji konstytucyjnej w kolegium książęcym o stanie i dalszym rozwoju Unii, które oczywiście pokazuje, że realizacja Unii jest niepodobniwem. Pełnomocnik pruski przełożył naówczas w kolegium następnego projektu: 1) traktat zaczepny i odporny przeciw wewnętrznym i zewnętrznym nieprzyjaciołom; 2) wspólne działanie w organizacji Rzeszy i 3) porozumienie się z innymi państwami dla rozszerzenia Unii na zasadzie konstytucyi z. d. 26 maja 1849. Projekta te rozesłane zostały wszystkim byłym członkom Unii; niektóre rządy nadesłały już odpowiedź; jaką niewiadomo; lekają się tylko wystąpienia Badenu.

— Urzędowy organ frankf. *Ober-Post-Amts-Zeit.* zapewnia, że porozumienie się Prus z Austrią bliskim już jest w sprawie niemieckiej. Ministerjum heskie zostaje usunięte, ale Hassenpflug będzie posłem heskim w Frankfurcie lub Wiedniu, dopóki Prusy z całą unią do sejmu Rzeszy nieprzystąpią. Gdyby interwencya do Hessyi okazała się potrzebną dla zachowania pryncypium monarszego, oba państwa wspólnie będą działały. Prusy wycofają swoje wojska z południowych Niemiec. — Z Kassel dochodzą pewne wiadomości o nowym ministerjum, którego naczelnikiem ma być Wippermann i Elvers. Zmiana ta osób pociągnie za sobą nieodzownie zmianę systematu. — Haynau odebrał rozkaz wstrzymania się z wszelkimi gwałtownymi krokami.

— Dzienniki paryskie, a między innymi *Moniteur du Soir*, donosi o związku, jaki mają zawrzeć między sobą cztery państwa konstytucyjne: Anglija, Francya, Piemont i Prusy. Zdaje się, że bonapartyści umiarkowani przemogli; postanowiono zwolnić kroku, uleż Zgromadzeniu, w celu, aby pozyskać większość. Aż do powrotu wiec Izby, żadnych więc rewii i manifestacyj niebędzie. Mówią o poświęceniu jenerała Hautpoul i rozwiązaniu Stowarzyszenia 10 grudnia.

Tarnów. Korespondent *Wanderera* pisze, co następuje: Z radością ujrzeli mieszkańcy Tarnowskiego obwodu a osobliwie nadwiślańscy pierwszy statek parowy płynący Wisłą aż do Krakowa i stamtąd wracający. Nie ulega wątpliwości, że żegluga parowa na Wiśle wkrótce niezmiernie ważną się stanie i ułatwi przewóz galicyjskich i węgierskich płodów do Gdańska i Anglii. Mieszkańcy miasta Tarnowa i okolic uznali ważność tego przedsięwzięcia i aby mieć udział w korzyściach komunikacji wodnej obiega tu dla zebrania podpisów petycya do wys. ministerstwa o pozwolenie dalszego prowadzenia tej drogi z Tarnowa przez Dąbrowę aż do Szczucina tj. aż do brzegów Wisły. Budowa tej drogi dozwolona jeszcze w r. 1846, w r. 1847 rozpoczęta, z powodu zaszkłych w następującym roku politycznych wydarzeń przerwana została. Droga ta jest nader ważną dla handlu obwodów Tarnowskiego, Jasielskiego i Sandeckiego, a nawet dla północnych Węgier; łączy ona te okolice z Wisłą i dozwala płody ich Wisłą prowadzić, gdy te dotąd na wozach tylko przesyłane być musiały. Oby ministerjum handlu nie odmówiło temu przedmiotowi należytego uwzględnienia i poleciło z początkiem przyszłego roku wykończenie tej drogi, której użyteczność i potrzebę już w 1846 ówczesne władze uznały.

Tarnów 16 października. (K). Dnia dzisiejszego przybył Dunajcem statek parowy *Kraków* aż do samego mostu. Mnóstwo mieszkańców Tarnowa udało się na brzegi Dunajca, ażeby powitać ten pierwszy w naszej okolicy i rzecze statek parowy, którego znalazł na Dunajcu wszędzie wodę dostarczającą, i bez najmniejszej trudności aż do samego mostu pod Tarnowem dopłynął mógł.

Niema wątpliwości, że się żegluga statkami parowymi na Wiśle, Dunajcu i Sanie wkrótce rozwinie, i handel i przemysł w Galicyi w ruch wprowadzi; gdyż jedna z najważniejszych przeszkód handlu produktami galicyjskimi jest i była dotąd drogosc frachtu i złe drogi, tak, że Galicya swoje produkty tylko wtedy za granicę wyprawdzała i konkurencyą wytrzymać mogła, jeżeli cena tych produktów za granicą bardzo podrożała, z której drożyzny Galicya i tak nie wiele mogła skorzystać, bo koszta transportu były bardzo znaczne.

Oprócz tego spodziewać się należy, że cały tranzitowy handel do Lwowa, Brodów, Czerniowie, Jassy itd. zwróci się na Kraków, a stamtąd Wisłą i Sanem do Jarosławia i Przemyśla.

Oby tylko wysokie ministerjum to przedsięwzięcie wzięło pod uwagę, takowe wspierać zechciało, a przez budowę gościńców w Galicyi komunikacye wewnątrz kraju ułatwić raczyło.

Po południu odpłynął statek przy odgłosie wystrzałów z moździerzy i muzyce napowrot do Wisły, i ma się udać Sanem aż do Jarosławia, a jeżeli być może, do Przemyśla.

Wiedeń 17 październ. JCMość zamianował pp. Radcę dworu Karola Czetsch, Radcę gubernialnego Antoniego Reiss i Radcę gubernialnego Ignacego Hietzgera komisarzami ministerjalnymi i prezydentami komisji ministerjalnych mających być ustanowionymi w okręgach Lwowskim, Stanisławowskim i Krakowskim.

— JCMość ma przybyć dziś wieczór albo jutro rano do Schönbrunn i za kilka dni do Warszawy się udać. Prezes Rady ministrów ks. Schwarzenberg, jen. hr. Grünne i c. rosyjski poseł baron Meyendorf towarzyszyć będą N. Panu.

— Polityczna organizacja Siedmiogrodu wkrótce ma się zjawić. Kraj ten koronny ma być podzielony na trzy okręgi wedle trzech narodowości, a namiestnikiem będzie podobno pan Edward Bach brat ministra spraw wewnętrznych i dotychczasowy cesarski komisarz tamże.

— Namiestnictwa wezwane zostały do udzielenia wyjaśnień i opinii względem kwestyi, jak utworzyć fundusz krajowy dla spłaty trzeciej części gruntów w uwolnieniu gruntów tyczącym się łatwego wynagrodzenia pańszczyźnianego i zarazem zwrotu funduszu na tencel zaliczonych.

— Rajaccy biskupi mają teraz odbyć w Wiedniu swój synod pod kierunkiem patriarchy Rajaczycza. — Według wiarogodnych podań, przedłożono ministerstwu wnioski tyczące się założenia banków przemysłowych dla wspierania pomniejszych rzemiołników we wszystkich większych miastach. Wnioski te zostały wzięte pod rozbiór.

— Ministerjum rolnictwa rozbiiera kwestyą, w jaki sposób na przyszłość rozdział pastwisk gminnych ma się odbywać. Następujące pytania w tym przedmiocie przesłane były namiestnictwom do wyjaśnienia i opinii: czyli przy rozdziale pastwisk wedle dotychczasowego trybu ukazują się lub później ukazywać mogą jakie trudności, i na jakich zasadach mają się nadal podobne działy odbywać.

Berno 13 października. Z 52 gmin żydowskich w Morawie, 27 połączyło się z pobliskimi chrześcijańskimi gminami, 23 uorganizowało się oddzielnie, a we dwóch kwestyja podziału nie została jeszcze rozstrzygnięta.

Praga 15 paźdz. Tutejszy sąd wojenny skazał świeżo trzech pisarzy i redaktorów: Dra Gablera na 14-dniowy areszt u profosa i 100 złr., Kratschmerra na 14-dniowy, a Mosera na 6-tygodniowy areszt u profosa.

Pesz 10 paźdz. Niedawno temu dwóch uzbrojonych żandarmów weszło do mieszkania poety Mikolaja Szemere w Zemplinie i zabrało mu parę strzelb staroświeckich, nieużytecznych już wcale, a które jako 300 letni zabytek miały dla niego archeologiczną wartość. Szemere żądał od nich sądowego upoważnienia do czynienia zaboru, czego oczywiście nie posiadali, a gdy im powinności ich i zakres działania przypominał, chcieli go związać; ale im się oparł siła. Dał się jednak aresztować, a odprowadzony do Gönz stawał przed sądem wojennym w Kosszycach i po odsiedzeniu półtoratygodnia uwolniony, żandarmi zaś na inne miejsce przesileni zostali.

— W tych dniach pogłoska chodziła po Peszcie o zanominowaniu księcia Pawła Esterhazy namiestnikiem Węgier, a Ładysława Szögyényi jego zastępcą. Te ciągłe krzyżujące się i najrozmaitsze wieści dziś tę, jutro inną naznaczające osobę na ten wysoki urząd, dowodzą najlepiej trudności wyboru i drażliwości położenia. Kraj wycieńczający skołatany wojną, podzielony jeszcze na stronnictwa polityczne i narodowości ogromnych wymaga zdolności; i bynajmniej nie dziwi nas owa zwłoka w stanowczym zamianowaniu naczelnika najobszerniejszego kraju koronnego.

— Czytamy w *Lloydzie*: W Tryeście uskarżają się na brak monety zdawkowej. Takowy coraz bardziej z każdym dniem czyni się dając, a odmówienie przyjęcia podartych, brudnych i nieczytelnych połówek, 6 i 10 krajcarowych staje się nie raz powodem do zażądać, które tem pożądaną czynią porządną monetę zdawkową w miejsce dzisiejszej odrzę wzbudzającej. Dżicy w głębi Afryki, słusznie twierdzi pisemko *Diavoletto*, mają przynajmniej kamyki lub szklane paciorki służące im wygodnie do wymiany: my w konstytucyjnej Austrii mamy poprzestać na wątlwym i poszarpanym papierze.

— Arcyksiąże Ferdynand d'Este niebezpieczną złożony chorobą w Ebenzweier. Lekarze małą robią nadzieję zupełnego wyzdrowienia, co też łatwo z natury choroby da się wytłomaczyć: jestto bowiem wodna puchlina w piersiach.

— *Ost-deutsche-Post* w korespondencji z Insprucka, pod dnem 12 października, zapewnia jak najmocniej, iż pan Babarczy ze świty N. Pana usunięty został, a to skutkiem żądania pana ministra spraw wewnętrznych, który bez tego zadosyć uczynienia dłużej na miejscu swoim pozostać nie mógł. Książę Schwarzenberg podjął się wyjednać u N. Pana oddalenie pamphlety, co bez żadnej nastąpiło trudności.

— W Udine skazanym teraz został oberżysta wraz z synem swoim na śmierć za przechowanie broni; a lubo drogą łaski wyrok ten na kilkuletnie więzienie zamieniony został, jenerał dowodzący ogłosił, iż jeżeli podobne wypadki powtarzać się będą, zmuszonym zostanie nie tamować biegu sprawiedliwości.

— W Bergamo tracono przed kilku dniami 9ciu zbrodniarzy.

KROLESTWO POLSKIE

Warszawa 16 października. W najwyższym ukazie, z własnoręcznym J. C. Mości podpisem, wydanym do Rady Państwa, dnia 5go września r. b.,

J. C. W. Wielki Książę Konstanty Mikołajewicz, przeznaczony został na Członka Rady Państwa.

Najjaśniejszy Cesarz udzielił raczył monarsze zezwolenie J. C. W. Księciu Maksymilianowi Leuchtenbergskiemu, na przyjęcie i noszenie Wielkiego Krzyża Orderu S. Olawa, który mu przez N. Króla Szwedzkiego udzieleny został.

Najjaśniejszy Pan, w przychyleniu się do prośby wychodzący polskiego, Józefa de Bittner Zawadzkiego, obecnie w Galicyi przebywającego, najmiłościwiej dozwolił mu raczył powrócić wraz z rodziną do Królestwa Polskiego.

WIELKIE KSIĘSTWO POZNAŃSKIE.

Poznań 15 października. (Kor.) W okręgu wyborczym Plesewskim do Izby Iej, odbył się 7go b. m. już piąty termin wyborczy, od czasu złożenia mandatów przez deputowanych naszych; na pierwszym wyborze został powtórnie wybranym Gustaw Potworowski, gdy przyjął niechętnie, wybrano Teodora Mycielskiego, potem Józefa Mycielskiego; gdy i ei jeden po drugim przyjęcia mandatu odmówili a na wyznaczony termin w wrześniu, żaden z wyborców się nie stawił, dopiero 7go t. m. znów wezwani na termin się zjechali i jednomyślnie Gustawa Potworowskiego wybrali.

W pierwszych dniach b. m. odbył się popis publiczny uczniów gimnazjum Ostrowskiego zwykłą uroczystością; w ciągu roku uczęszczało do instytutu 204 młodych ludzi, a 5ciu złożyło egzamin dojrzałości.

Smutna walka zbiegłych Czerkiesów z wojskiem pruskim pod Inowrocławiem wielkiego się doczekała rozgłosu, i wielkie w prasie niemieckiej wywołała oburzenie przeciw władzom miejscowym wojskowym.

Radca regencyjny Noah, osoba rządowa największej wpływu tu w prowincyi wywierająca, rzeczywiście nas opuszcza, i choć dotąd nominacja nie jest publikowaną, obejmie w ministerium spraw wewnętrznych wydział wszystkich towarzystw kredytowych; jest to wydział którym przed 48m rokiem zawiadywał dzisiejszy minister Manteufel.

W tych dniach rozwiązała policya związek drukarzy, noszący nazwę Guttenberga, Niewielka to dla nas szkoda, bo to tylko źródło napływowe różnych zatrutych wyobrażeń niemieckich, które podobnemi kanałami między ludność polską wsiąkają.

Na konsystorzu rzymskim z 30go września, na którym tytu kardynałów mianowano, otrzymał także jako suffragan, biskupstwo in partibus ksiądz Dekowski w Chełmie w Prusach zachodnich. Wielce się tym ucieszyliśmy; oddawna bardzo tam brak polskiej duchownej powagi czuć się dawał.

Z tutejszych pism, nie umiem dość polecić publiczności waszej Sskoty Polskiej, połączonej z Sskotą dla Dzieci, w bardzo dobrym, poczciwym duchu redagowanej, i nadzwyczajnie mało kosztującej; powtóre Ziemiannina, bardzo praktycznego i użytecznego pisma, z powodu, że mniej teoryami, a więcej doświadczeniami dokonanymi się trudni, pismo to ostatnie, bardzo podobno w Królestwie Polskiem jest czytane.

Oto różne wiadomości miejscowe; co zaś do usposobienia ogólnego publiczności, to co do spraw krajowych prowincjonalnych, nie minęła dotąd powierzchowność martwego morza. Wszystkie jednak oczy zwrócone, cała siła ciekawości skierowana w tej chwili ku Warszawie, skąd tyle różnorodnych a niesłychanych rozporządzeń i wypadków — mniej więcej wszyscy się spodziewają, że choćby część się sprawdziła, jużby rok 50ty mógł być policzony między lepsze, śród ciężkich, bolesnych, minionych lat kilku ostatnich.

stolicy, na stałe mieszkanie, po dwóchletnim oddaleniu. Mówią, że z tej przyczyny nastąpi (prawie wcale nas nie dotycząca) amnestya. Ale to nie najgłówniejsza sprawa; ważniejszem jest, że dziś kończy się prowizoryum Unii, jeżeli je zamienią w definitivum, mogłoby przyjsć do wojny, sposobią się też ku temu, zbroją, ściągają armie, z których jednej komendę otrzymał Radziwiłł, a że mu dano nasze pułki poznańskie, niezawodnie liczą, że pod komendantem polskiego imienia nasze chłopki wielkopolskie chętnie się biły. Materyałów palnych niebraknie ni powodów do wojny. Mimo to w nią niewierzmy: nadto znużenia w umysłach tak w dole jak u steru, by ktoś mógł wziąć jaką stanowczą decyzją, jakis krok energiczny przedsięwziąć. Na ustępowaniu okrytem płaszczem pięknych i wielkich frazesów, opiera się dziś polityka pruska. Dziesięć spraw heskich z toru tego jej nie zbije, i tylko kraj o tyle skutki uczy, że będzie musiał ponosić kosztą różnych wielkich demonstracyj, skutków wielkich frazesów. Do Warszawy udaje się prezes ministrów Brandenburg wraz z żoną; uważają to za pewne oziębienie dwóch dworów, że to nie książę krwi postany, pewnie to skutki konstytucjonalizmu, że prezes ministrów dziś do tej misyi jest wystarczającym, i że pół krwi, już dostatecznem dziś uważają.

FRANCYA.

Paryż 14 paźdz. Zdaje się, że w Elizeum zdecydowano się na coś stanowczego w świecie prezydenta. Pan Persigny był na czele malkontentów, rozszła się pogłoska, że zniercierpliwiony różnemi usiłowaniami wyjechał do Berlina; wszelako wyjazd jego nie trzeba uważać za zwycięstwo antykonstytucyjnych dążeń w Elizeum, owszem polityka prezydenta jest: ustępować, kiedy nacierają, nacierać, kiedy nieprzyjaciel stoi w miejscu. Zapewne więc i tą razą tenże plan kampanii będzie zachowany. Na czas dzisiejszy wzbronione być mają wszelkie manifestacje. Pan Carlier wprawdzie pozostawiony, ale stowarzyszenie 10go grudnia rozwiązaniem zostanie. Władza prawodawcza chować się będzie cichaczem aż do powrotu Izby; a prezydent liczy wiele na usposobienie wracających reprezentantów, którzy przyjeżdżając do Paryża mają na głowie mnóstwo złeć, interesów familijnych, przyjacielskich, mają wstawić się do ministra lub prosić o posadę, łaskę lub rozstrzygnięcie sprawy. Wszystko to musi więc zbliżyć reprezentantów do prezydenta; i dla tego to on rachuje na uzyskanie przeważnej większości, a przynajmniej spodziewa się, że reprezentanci nie będą chcieli z nim zrywać otwarcie.

Nieporozumienie między ministrem wojny, a generałem Changarnier wzrasta z każdym dniem. Nie dawno generał Changarnier zaprosił do siebie na śniadanie kilku wyższych oficerów i członków zgromadzenia. Znają go wszyscy jako człowieka niezmiernie oględnego, ważącego zarówno słowa jak czyny. Otoż przy śniadaniu, kiedy była mowa o rewjach, generał wyraził się o ministrze wojny w słowach, których nawet dzienniki nie powtarzają. Na śniadaniu znajdowało się wielu przychylnych ministrowi, którzy stąd wniesli, że skoro jen. publicznie do takich ostateczności mógł się posunąć, to rzecz widoczna, że sprawa ministra w Elizeum przegrana — jakoż z różnych stron dowiadujemy się, że razem ze stowarzyszeniem 10 grudnia generał Hautpoul będzie poświęcony.

W obozie opozycyi panuje niezgoda w kwestyi udziału w wyborach z 3 listopada w departamencie północnym. Pan Girardin wierny swęj zasadzie stawia swemu dziennikowi w sprawie tej nadaje stanowisko: „Dotychczas 6 dzienników doradza elektorom wpisaniem, a należącym do opozycyi wszelkiego odcienia, aby się jak najzupełniej wstrzymali i kwestya wyborów ścieśnianych pozostawili nietkniętą aż do ogólnych wyborów z roku 1852. Wtedy okaże się następne porównanie:

Prawo z d. 15 marca 1849.

Elektorowie wpisani;
Elektorowie wotujący 13 kwietnia 1849;
Elektorowie niewotujący;
Stosunek.

Prawo z d. 31 maja 1850 r.

Elektorowie pozostawieni;
Elektorowie wykreśleni;
Elektorowie wpisani;
Elektorowie wotujący 3 listp. 1850;
Elektorowie niewotujący;
Stosunek.

Porównanie to będzie mocną przestroga i surową nauką dla większości prawodawczej i władzy wykonawczej, jeżeli, jak się spodziewać należy, w d. 3 listopada wstrzymają się od wotowania wszyscy elektorowie departamentu północnego, którzy myślą:

„Ze mandataryusze nie mają prawa znosić mandatów;

„Ze prawo z d. 31 maja jest pogwałceniem wszechwładztwa narodowego i własności indywidualnej przez władzę prawodawczą;

„Ze prawo wotowania raz nabyte lub zdobyte tworzy własność równie nietykalną, jak pole zakupione lub odziedziczone;

„Ze nawet w razach użytku publicznego wyłączenie nie może mieć miejsca prawnie bez poprzedniego wynagrodzenia i przynajmniej równego skompensovania;

„Ze prawo z dnia 31 maja 1850 r. powinno być usunięte przed powszechnymi elekcyami, jeżeli w r. 1852 Francya nie ma być narażona na nową próbę, z której wyjść może rewolucya;

„Ze jednym ze środków zniesienia tego prawa jest wstrzymanie się od wszelkiego czynu i od wszelkiego wotum, któreby można uważać lub tłumaczyć za ratyfikacya lub adhezya pośrednią;

„Zatem od postępowania czynnych elektorów departamentu północnego zależeć będzie:

„Odwołanie prawa z d. 31 maja.

Zmiana polityki praktykowanej od d. 20 grudnia 1848 a bardziej od 10 marca 1850 pod wpływem podszeptów sławnej owęj komisji XVII złożonej, mianowicie z panów Beryer, Montalembert, Molé, Saint-Priest i Thiers.

„Niechaj na to pomną elektorowie departamentu północnego, Cała Francya ma na nich oczy zwrócone.“

Renty 3% 56, 85 spad. 5 cent. — Renty 5% 91, 75 spad. 10 cent.

Urzędowe.

C. k. Notaryusz Publiczny M. Krakowa i J. Okręgu.

Zawiadamia, iż w dniu 21 b. m. i r. o godzinie 9ej zrana, w domu pod L. 373 przy ulicy Szezepeńskiej w Krakowie, na zasadzie Rezolucyi c. k. Trybunału z dnia 22 sierpnia b. r. Nr. 4279, w drodze pertraktacyi spadkowej po Józefie Darowskim, rozpocznie się sprzedaż przez publiczną licytacya: sukien, pościeli, bielizny, stolarszczyzny, kosztowności, różnych ruchomości i książek, a to za gotową srebrną monetę. — Kraków dnia 18 października 1850 roku. (336) Franciszek Jakubowski, c. k. N. P.

Inseraty.

Podaje do publicznej wiadomości, iż KANCELARYA NOTARYATU mego przeniosłem do dawniejszego mieszkania w domu pod L. 84/5 na Podelwiu zwanym, na 2gie pietro. (335-1-3) Sebastyan Korytowski, c. k. N. P.

Uwiedomienie.

Wszystkie passporta po dzień 12ty października u mnie złożone, można już odebrać wzwane. Tassarcsky. (Przy ulicy Mikołajskiej pod L. 631, w domu Wgo Moszynskiego.) (337)

CUKIERNIA CYPCERA otwarta została na rogu ulicy Sęj Anny i Wiślnęj Ner 305/6; przeto poleca Szanownej Publiczności swego wyrobu Likieri i Wódki w różnych gatunkach po cenach stałych. (334-1-3)

MAGAZYN STROJÓW DAMSKICH podpisana utrzymująca, przeniosła tenże z ulicy Grodzkiej na ulicę Mikołajską Nr. 627, do domu Wgo Bogusza, i podejmuje się wszelkich wyrobów w jak najświetniejszym guście. (333-1-3) M. Dyktarska.

W mieście Wieliczce jest do sprzedania REALNOŚĆ, na trzy partye podzielona, składająca się z 9ciu pokoi, z kuchniami, śpiżniami, strychami i piwnicami; do tejsze należą trzy stajnie, drwalnie, wozownia, ogrody warzywne, owocowe, sianożec, stawek i kawałek ornego pola, razem trzy morgi. Zgłosić się po blijsze szczegóły do Józefa Łodyńskiego, trudniącego się interesami p. awnemi, zamieszkałego u pani Prugberger w Wieliczce. [324] (3)

Podpisany, przy Szezepeńskim Placu w domu pod L. 381 (niegdę Pacaka) zamieszkały, otwiera u siebie z początkiem b. m. i r. kurs języka Francuskiego składający się z dwóch oddziałów; mający przeto chęć korzystania z jego wykładu zechcą się z nim w tym względzie o blijszych warunkach porozumieć. Przyjmuje się również uczniów na stół i mieszkanie z korepetycyami, którychby Szanowni Rodzice powierzyć mu raczyli. Kraków w październiku 1850 r. (304-3) August Switkowski nauczyciel jęz. franc.

Kurs papierów publicznych i pieniędzy. Kurs krakowski z dnia 19 paźdz. Banknoty 91. — Praski kurant 104 1/2. — Imperyały ros. 34. 25. — Ruble srebrne nowe 100, Dukaty zfp. 20. 6. — Listy zastawne Król. Pola. z kuponami 100 1/2. Listy zastawne Galicyjskie dają 95 1/2, żądają 96 1/2. — Cwancygiery stare 105 1/2, nowe 106 1/2. Kurs lwowski z dnia 17 paźdz. Dukat holenderski Zfr. 5 28. — Dukat austriacki 5 kr. 34. — Półimperyały ros. 9 35 kr. — Polski kurant 1 22. — Rubel sr. ros. 1 51. — Galicyjskie Listy zastawne 95 zfr. 30 kr.

SPOSTRZEŻENIA METEOROLOGICZNE.

Table with 10 columns: DZIEŃ, GODZINA, STAN BAROM. w mierze paryskiej sprowadzony do 0° Réaumur., STOP. CIEPŁA według Réaumur., PRĘŻNOŚĆ pary wodnej w powietrzu czyli a., KIERUNEK wiatru i natężenie, STAN ATMOSFERY., ZJAWISKA NAPOWIETRZNE, ZMIANA TEMPERATURY w ciągu od, i w dniu do.

Wydana i rozesłana na dniu 9 października 1850 roku XXXII. część Powszechnego Dziennika praw i rządu dla Cesarstwa Austrii, obejmuje pod Nrem 374 cesarski patent z dnia 25 września 1850 obowiązujący wszystkie kraje koronne, w których wydane właśnie zostały rozporządzenia o przeprowadzenie uwolnienia gruntowego (Grundentlastung) z wyjątkiem Tyrolu i Voralbergu, i którym ustanawiają się zasady, według jakich postępować należy przy indemnizacji kapitałów, we wszystkich zniesionych lub zamienić się mających stosunkach, wskutku przeprowadzenia uwolnienia gruntowego.

My Franciszek Józef Pierwszy

z Bożej Łaski Cesarz Austriacki, król Węgierski i Czeski, król Lombardzki i Wenecki, król Dalmacji, Kroacji, Sławonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi, król Jerozolimy etc.; Arcyksiążę Austriacki, Wielki Książę Toskański i Krakowski; Książę Lotaryngii, Salzburga, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki Książę Siedmiogrodzki; Margrabia Morawski; Książę Wyższego i Niższego Szląska, Modeny, Parmy, Placencyi i Gwastalli; Książę Oswiecimski, Zatorski i Cieszyński; Książę Tryestu, Raguzy i Zary; książęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kyburga, Gorycyi i Grodziska; książę Trydentu i Bryxen; Margrabia Wyższej i Niższej Łuzacyi i Istrii; hrabia Hohenembs, Feldkirch, Bregencyi, Sonnenberga itd.; Pan Triestu, Kattaro i na Wendyjskiej Marchii; Wielki Wojewoda Województwa Serbskiego itd. itd.

Na wniosek Naszej Rady ministeryalnej odnośnie do § 87 Konstytucyi Państwa, postanowiliśmy i stanowimy, że przy indemnizacji kapitału we wszystkich zniesionych lub zamienić się mających stosunkach, w skutku przeprowadzenia uwolnienia gruntowego, według następujących zasad postępować należy:

§ 1. W każdym kraju koronnym ustanawia się osobny fundusz indemnizacyjny dla pokrycia indemnizacji kapitału, we wszystkich stosunkach zniesionych lub znieść się mających, wskutku przeprowadzenia uwolnienia gruntowego.

§ 2. Fundusz ten powstanie:

- z wypłat, które obowiązani składać mają na mocy wydanych praw i przepisów oznaczających udział przypadający na nich w indemnizacji dla uprawnionych do takowej;
- z funduszy krajowych, które w pojedynczych krajach koronnych przeznaczone są na rzecz wspomnianej indemnizacji;
- z dopłat podatkowych i innych danin, które w różnych krajach koronnych w powyższym celu na drodze legalnej rozpisane i ściągnięte zostaną;
- z summ przez skarb państwa na wykonanie uwolnienia gruntowego forsuszowanych;
- z summ które skarb państwa płacić ma do funduszu indemnizacyjnego wskutek indemnizacji bezpośrednio go dotyczącej, za niektóre rodzaje należytości ze zmiany wpływających.

§ 3. Przy wypłacie indemnizacji za zniesione powinności urbaryalne i dziesięcenne, ważność praw wierzycieli hipotecznych ma być w sposób obecnem rozporządzeniem przepisany, uznana i zastrzeżona.

§ 4. W miarę jak postępować będzie przyznawanie kapitałów indemnizacyjnych i relucyjnych, z zastrzeżeniem terminu sześćdziesięciodniowego do zgłaszania się z innymi pretensjami, wzywani być mają przez instancje realne dóbr, z którymi wiąże się prawo do powinności zniesionych lub zamienić się mających, wszyscy, którym służy prawo hipoteczne na dobrach, a to dla objaśnienia Krajowo-Ministeryalnych Komisji uwolnienia gruntowego.

§ 5. Po upływie terminu do zgłaszania się zakresłonego, wyznaczonym zostanie dzień zebrania, na które to posiedzenie zaproszeni być mają: właściciele dóbr, wszyscy którzy się z pretensjami zgłosili, i reprezentant funduszu indemnizacyjnego, z tém nadmienieniem: że ktoby z zawezwanych, mimo doręczonego mu przed zebraniem wezwania, sam albo przez pełnomocnika stawić się zaniechał, poczytany będzie jako zgadzający się z większością obecnych.

Na tém zebraniu, sąd starać się będzie o przyprowa-

dzenie do zgody wszystkie stawające strony co do pytania: które pretensye odnoszą się do przypadającego wynagrodzenia, a które na dobrach pozostać mają.

§ 6. Jeżeli takowa zgoda nastąpi, będzie miała moc obowiązującą sądowego kompromisu.

§ 7. Jeżeli dobrowolna zgoda nienastąpi, sąd po wysłuchaniu wszystkich stron, orzecze — które pretensye odnoszą się mają do kapitału indemnizacyjnego, a które na gruncie pozostaną.

§ 8. Przy tém orzeczeniu służyć będzie za zasadę, że pretensye ciężące na realności, a które z natury ciężać na gruncie niekoniecznie muszą, o ile te niższe są od kapitału indemnizacji za pozostałe stosunki, albo tymże wyrównują, do niej przekazane być mają, aby tym sposobem grunt ile możności jak najwięcej od obciążenia hipotecznego uwolnić.

§ 9. Jeżeli długi przewyższają summę należnej indemnizacji, pozostawione z nich będą na gruncie te, które mają w hipotece pierwszeństwo, a to w ilości w jakiej massa długów hipotecznych summę indemnizacji przewyższa.

§ 10. Jeżeli ogólna summa wspomnianych długów jest tak znaczną, że przewyżka którą kapitał indemnizacyjny przenosi wartość procentu, odliczywszy z niej pozostałe ciężary, o dwie trzecie części przechodzi; wtedy rozdział długów w następującym porządku odbywać się winien:

- mają pozostać na gruncie pretensye, w najkorzystniejszej pozycji stojące, aż do wysokości dwóch trzecich części jego wartości;
- pretensye bezpośrednio w pierwszeństwie hipotecznem po powyższych idące, przechodzą na kapitał należący się indemnizacji aż do jego wyczerpania;
- resztujące pretensye hipoteczne, w kapitale indemnizacyjnym pomieścić się nie dające, pozostają na gruncie stosownie do właściwego pierwszeństwa, i po wyłączeniu pretensyj oznaczonych pod b), posuwają się szeregiem w hipotece po pretensjach oznaczonych pod a);

§ 11. W przypadkach o których mowa w §§ 9 i 10 pozostawia się wszakże wierzycielom zajmującym korzystniejsze miejsce w hipotece od tych, którzy pośledniejsze zajmują, wybór, czyli chcą z pretensjami swemi całkowicie lub częściowo na gruncie pozostać, czy też takowe przeniesić na kapitał indemnizacyjny.

§ 12. W razie przekazania hipotecznych długów na kapitał indemnizacyjny, wliczone być mają zaległe procenta o ile im służy jednakowa z kapitałem pozycya.

§ 13. Pretensye przekazane na kapitał indemnizacji wykręślają się z hypotek dóbr, a natomiast przenoszą do ksiąg publicznych, które przy władzy zawiadującej funduszem indemnizacyjnym sporządzone zostaną.

Właściciel dóbr przestaje tém samym być dłużnikiem przekazanych wierzycielności, a fundusz indemnizacji przejmuje obowiązki dotychczasowego dłużnika.

§ 14. Jeżeli w pretensyi, na którą by wypadła kolej przejścia na kapitał indemnizacyjny według niniejszych zasad, likwidacya albo jej wielkość są przedmiotem sporu, wtedy sąd przedewszystkiem starać się będzie o przyprowadzenie do zgody stron spornych. W razie gdyby się to nie udało, pretensya lub jej wysokość w sporze będąca, przekazuje się tymczasowo do kapitału indemnizacyjnego z zastrzeżeniem następnego jej z tegoż wyniesienia, a stronom pozostawia się wólność oddania sporu pod rozstrzygnięcie na zwykłej drodze prawnej.

W razie takiej osobnej procedury, o ile ona uzasadnia zmianę w pierwotnie wypowiedzianem przekazaniu pretensyj do kapitału indemnizacyjnego, takowa zmiana będzie później orzeczoną sądowonie w skutek rozpoczętego procesu przez strony interesowane.

§ 15. Każdemu, kto w prawie swoim uważa się za pokrzywdzonego, w przedmiocie przekazania długów do kapitału indemnizacyjnego, służy naprzeciw wyrokowi sądu prawo odwołania się do Sądu Wyższego, a w ogólności możność rozpoczęcia kroków prawnych zwykłych w razie sądowego przekazania długów hipotecznych do ceny kupna sądowo sprzedanej realności, i w razie oznaczenia pierwszeństwa między hipotecznymi długami.

§ 16. Osobne rozporządzenia oznaczają ile możności jak najprostszą i jak najkrótszą procedurę Władz sądowych realnych, przy czynnościach urzędowych na zasadzie tego patentu przedsiębrać się mających.

Podobnież osobne rozporządzenia oznaczają proste i stałe zasady do oznaczenia wartości dóbr, jak tego stosunki prowincyj pojedynczych wymagają.

§ 17. Summa kapitału indemnizacyjnego, o ile ta przez przejęcie długów hipotecznych wierzyciela wyczerpiętą niezostanie, stanowić będzie tegoż bezpośrednią pretensją do kapitału indemnizacyjnego.

§ 18. Wystawione zostaną obligacye (Schuldverschreibungen) w imieniu funduszu indemnizacyjnego, tak na długi przejęte przez tenże fundusz, jako też na kapitały bezpośrednio właścicielom gruntowym przynależne. Obligacye będą używały wszelkich korzyści papierów skarbowych.

§ 19. Pretensjom przez obligacye przyznany albo przyjęty na fundusz indemnizacyjny, służyć mają za hipotekę:

- powinności do płacenia przytoczone w §. pod a) i realności, na których takowe ciężają;
- fundusze krajowe tamże pod b) wzmiankowane, a przeznaczone na rzecz indemnizacji;
- kraj koronny, na którym cięży powinność indemnizacji.

§ 20. Oprócz tego za dług każdego kraju koronnego rzeczy całe państwo.

§ 21. Obligacyom przyznaje się procent pięć od sta, o ile się te nietylczą pretensyj przeniesionych na fundusz indemnizacyjny z dóbr, na których były takowe zapisane z mniejszą procentową stopą.

§ 22. Osobne rozporządzenie poda plan amortyzacji, według którego wypłata summ kapitałowych z funduszu indemnizacyjnego nastąpi, niemniej sposób, w jaki względem niego obowiązany uiszczać się ma z ciężającej nań wypłaty kapitałów.

§ 23. Zasady te wprowadzone zostaną natychmiast w wykonanie w krajach koronnych, w których rozporządzenia dotyczące się przeprowadzenia gruntowego, obecnie wydane zostały, z wyjątkiem Tyrolu i Voralbergu. Co do tych zaś krajów koronnych, w których to jeszcze nie nastąpiło, bliżej oznaczone zostaną stosunki przy wydaniu rozporządzeń o uwolnieniu gruntowym.

Zastosowanie tychże co do sprawy uwolnienia gruntowego w Tyrolu i Voralbergu, zostawia się do osobnego postanowienia.

§ 24. Ministrom Naszym Spraw Wewnętrznych, Skarbu i Sprawiedliwości poleconem zostaje wykonanie tego patentu.

Dan w Naszej Cesarskiej stolicy i rezydencji Wiedniu, dwudziestego piątego września tysiąc osmset pięćdziesiątego roku, drugiego Panowania Naszego.

Franciszek Józef

(L. S.)

Schwarzenberg, Krauss, Bach, Thinnfeld, Thun, Schmerling, Csorich.

ROZPORZĄDZENIE

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych względem przeprowadzenia uwolnienia gruntowego w kraju koronnym Galicyi i Lodomeryi.

Na mocy Najwyższej sankcyi na dniu 15 sierpnia 1850 roku uznali za stosowne Ministrowie Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości i Skarbu wydać następujące rozporządzenie dla przeprowadzenia uwolnienia gruntowego w kraju koronnym Galicyi i Lodomeryi.

Część Pierwsza.

Szczegółowe postanowienia względem zastosowania prawnych przepisów o zniesieniu stosunku poddaństwa i o przeprowadzeniu uwolnienia gruntowego w krajach koronnych Galicyi i Lodomeryi.

ODDZIAŁ I.

O powinnościach bez wynagrodzenia zniesionych lub znieść się mających.

§ 1. Na mocy prawa z dnia 7 września 1848 uważają

się ogólnie za zniesione, tak, że żadne za nie wynagrodzenie wymaganiem być nie może:

- 1) Wszystkie prawa i powinności które wypływają:
 - a) z osobistego stosunku poddańczego;
 - b) ze stosunku opieki;
 - c) z praw zwierzchniczej jurysdykcji;
 - d) z dominikalności; za czem też ustać winny wynikające ztąd ciężary.

(Ustęp 5 prawa z d. 7 września 1848).

2) Prawo dominikalne szukania kwiatów i prawo dominikalne paszy, jakoteż wzajemne prawo do paszy na ugorach i ścierniskach.

Jeżeli zaś komu służy prawo do paszy na ugorach i ścierniskach nie z tytułu wzajemności ale z jakiego innego, natelyd pozostawia się ich zniesienie i regulacja czynnościom przedewszystkiem do służebności odnoszącym się a w trakcie będącym.

3) Przymus piwny i gorzałczany, to jest obowiązek pobierania tych napojów do własnego użytku od uprawnionego propinatora.

Do osobnego pozostawia się prawa zniesienie i regulacja przywileju palenia i wyszynku jak niemniej zobowiązań kontraktowych do pobierania napojów ze strony uprawnionych.

§ 2. Na mocy patentu z d. 7 marca 1849 względem prawa polowania

- a) znosi się prawo polowania na obcym gruncie bez żadnego za toż wynagrodzenia i
- b) powinności pańszczyzniane i inne zobowiązania do polowania odnoszące się, podobnie bez wynagrodzenia zostają zniesione.

§ 3. Patent z dnia 15 sierpnia z. r. oznajmia w § 2 odnośnie do § 5 prawa z dnia 7 września 1848, że żadnego wynagrodzenia nienależy się za zniesioną już patentem z d. 17 kwietnia 1848 pańszczyznę i czynsze pańszczyzniane gospodarzy osiadłych (Innleute) i komorników osadzonych na poddańczych gruntach; wskazuje zaś § 3 patentu z d. 15 sierpnia 1849, że z uwzględnieniem na właściwe stosunki pojedynczych części kraju postanowionem i oznaczonem być ma, które z istniejących pod rozmaitemi nazwiskami powinności bez wynagrodzenia ustać mają, ale oraz które obowiązki na mocy § 5 wspomnianego prawa ze zniesieniem odpowiednich praw odpadają.

§ 4. Z uwagi na te postanowienia ogłaszają się jako zniesione bez wynagrodzenia w kraju koronnym Galicyi i Lodomeryi:

1. Zwierzchnicze prawa sukcesyjne, odkupu i pierwokupna, tam gdzie te prawa istnieją;
 2. Prawa służące dominiom do gruntów znajdujących się w obecnym posiadaniu i użytkowaniu poddanych;
- Ci ostatni stają się zupełnymi właścicielami tych gruntów i jako tacy wniesionymi być mają do ksiąg ziemskich które sporządzone będą.

Co do zastosowania przepisów punktu 2 w zasadach rewizyi, Komissye ministerjalne po dokładnem przekonaniu się o stosunkach rzeczywistych wygotują wnioski i poddadzą je Ministerstwu do przyjęcia.

§ 5. Znoszą się dalej następujące powinności bez względu na uprawnionych:

1) Pańszczyzna i czynsze pańszczyzniane, powab (Spinnschuldigkeit) i inne powinności w naturaliach i ręczne, dalej wszelkie daniny z tytułu powyższych zniesionych powinności pochodzące:

- a) U gospodarzy osiadłych (Innleute)!
- b) U komorników, którzy na poddańczych, gminnych albo wolnych gruntach są osiedli.

Jeżeli tacy komornicy używają służebności na gruntach dawniej zwierzchniczych, wtedy powinności ich winny być oszacowane według zasad oznaczonych do wynagrodzenia powinności poddańczych, ale z tych ta tylko część wynagrodzoną dominiom być winna, do jakiej komornik, jako wynagrodzenie za istniejącą służebność jest obowiązany.

Powinności jakie przyjęli na siebie komornicy z poddańczego rodowego gospodarstwa (*Stammwirtschaft*), mają być oszacowane i wynagrodzone według ustalonych zasad dotyczących się powinności, które pochodzą z pomienionego gospodarstwa.

- 2) Usługi dworskie i sieroce, należące się od poddanych których rodzice odumarli.
- 3) Obowiązek poddanych zbierania i dostawy dziko ro-

snących pędów, jakoto: próchna, owoców leśnych, dzikiego chmielu, kminku, ślimaków, raków itd. o ile te obowiązki nie noszą cechy wzajemnych usług za przyjętą służebność.

4) Wszystkie powinności pieniężne wypływające z tytułu materialnych i ręcznych powinności, które pod 2 i 3 za zniesione uznane zostały.

5) Czynsze od rzeźni, o ile te nie są wynagrodzeniem za przyjętą w zamian służebność.

6) Czynsze od żarn.

7) Powinności wszelkiego rodzaju z tytułu opieki zwierzchniczej nad osobami, rodzicami i gminą; zaczem odpadają także bez żadnego wynagrodzenia wszelkie ciężary i wzajemne powinności, które opieka zwierzchnicza za sobą pociąga.

8) Zaległości wszelkie takich powinności, które bez wynagrodzenia są zniesione, o ile się tyczą roku gospodarskiego 1848.

§ 5. Natomiast odpadają również bez żadnego wynagrodzenia i ustają ze strony zwierzchności wszystkie w ustępach 4. 5. i 6. wymienione ciężary z zachowaniem ograniczeń co do czasu, wedle patentu d. 17 kwietnia 1848 do powyższych stosującego się powinności, a to za potrąceniem trzeciej części wynagrodzenia; następnie dotychczasowe opłaty dominikalne na akuszerki, na budowę i utrzymywanie mostów, dróg i przewozów, jakoteż i te opłaty które uprawnieni jako dominia do budowli kościelnych i szkolnych dostarczać byli obowiązani.

W jaki sposób te budowle utrzymywane być mają i kto i w jakiej części do tego przyczyniać się winien, pozostawia się osobnym prawnym postanowieniom.

Służebności istniejące pomiędzy dawnymi zwierzchnościami i ich ówczesnymi poddanymi w niczem terażniejszym rozporządzeniem nienaruszają się.

Przepisy w jaki sposób zmiana i uregulowanie tychże ze względu na patent z d. 15 sierpnia 1849 r. przeprowadzone zostaną, jako też co do udziału, jaki w tém działaniu wezmą organa uwolnienia gruntowego, osobnemu zostawia się rozporządzeniu.

§ 6. Komissya ministerjalna w zdarzyć się mogących wypadkach oznaczy, czyliby prócz powyżej oznaczonych powinności i praw, inne jeszcze bez wynagrodzenia ustać niemniały, i jakie odpowiednie im ciężary zarazem odpaść mają, przyczem zasada z 5 i 6 ustępu prawa d. 7go września 1848 za miarę służyć powinna.

Komissya ministerjalna przedstawi w podobnych przypadkach konkluzye ministerstwu spraw wewnętrznych do potwierdzenia.

ODDZIAŁ II.

O ciężarach zniesionych i znieść się mających bez wynagrodzenia w ogólności:

§ 7. Patent z 15 sierpnia 1849 odróżnia naprzód w duchu obu patentów z 17 kwietnia i 7 września 1848 r.:

- a) powinności poddańcze, które właśnie patentem z 17 kwietnia 1848 są zniesione, i za które tymże samym patentem zapewnione wynagrodzenie wyszukaniem być ma;
- b) powinności, które według prawa z 7 września 1848, §§ 3 i 6 zniesione są, lub stosownie do tego rozporządzenia zniesionymi być mają, i za które również stosowne wynagrodzenie wyszukane być ma, nakoniec
- c) powinności, które przez zamianę zniesione być mają.

W tych wszystkich przypadkach wartość należności prawnie oznaczona, stanowi przedmiot wynagrodzenia, jakie odbierze kto doń ma prawo.

§ 8. Wymiar należności o tyle jako rzeczywiście przypadający uznanym być ma, o ile się nie sprzeciwia prawnym orzeczeniom władz politycznych, albo sędziego cywilnego, albo też treści umowy, a mianowicie przy należnościach poddańczych, jeżeli się nie sprzeciwia postanowieniom politycznych praw, szczególnież też *prohibitibus generalibus*, a zaś przy należnościach nie-poddańczych, jeżeli się nie sprzeciwia niezaprzeczonemu faktycznemu posiadaniu.

Zatem wartość należności zastąpić się mających, oznacza się według zwykłych cen lokalnych i chwilowych, gdzie i kiedy takowe wypełnić wypada, wszystkich zaś innych należności według cen prowizorycznego podatku gruntowego i dalszego określenia tego przepisu, które mają na celu położyć za zasadę obrachunku też ceny, albo odpowiednio im oznaczoną wartość.

§ 9. W jednym i drugim razie trzymać się trzeba zasady, że od oszacowania powinności obciążających jedną realność, odciągnąć należy wartość na podobnejże zasadzie opartą, jaką mają powinności powyższym odpowiednie a z tychże wypływające.

Z czystego szacunku zniesionych powinności w ten sposób wyszukanego, w każdym razie odciągnąć trzeba trzecią część jako wyrównawcze pauszale (Pauschalausgleichung) oznaczone patentem z 15go sierpnia 1849 roku § 14.

Summa jaką wynosić będą dwie trzecie pozostałe, tworzy miarę wynagrodzenia lub zamiany, którą odbierze mający prawo za powinności niewypływające ze stosunku poddańczego.

W powinnościach poddańczych są nadto do odjęcia inne jeszcze wartości (§§ 13, 14, 15 i 16 patentu z d. 15 sierpnia 1849.)

§ 10. Przepisy tego rozporządzenia stosują się zatem:

1. do wyszukania wartości czyli szacunku:
 - a) zniesionych powinności poddańczych;
 - b) powinności niepoddańczych które na zasadzie prawa z d. 7 września 1848 w moc patentu z 15go sierpnia 1849, jakoteż wskutek terażniejszego rozporządzenia za sprawiedliwym wynagrodzeniem są zniesione lub też dopiero zniesionymi będą.
 - c) powinności mających uleść zamianie;
 - d) zaległości z roku gospodarskiego 1848.

2. do obrachowania rocznych rentów i kapitału z tytułu wynagrodzenia albo zamiany.

§ 11. Prawo z dnia 7 września 1848 nie stosuje się do kontraktów czasowych dzierżaw ziemskich lub innego rodzaju czasowego posiadania; tudzież do gruntów dominikalnych, które na mocy stosunków służbowych przeszły w posiadanie oficyalistów i służących, jako wynagrodzenie za przeciąg czasu oznaczony trwaniem tych stosunków lub innym jakimkolwiek warunkiem.

ODDZIAŁ III.

O wyszukaniu wartości powinności poddańczych zniesionych patentem z d. 17 kwietnia 1848.

§ 12. Za powinności poddańcze mają być uważane nie tylko takie, które były uiszczane z gruntów rozdanych w ten sposób między poddanych, że stąd powstał stosunek poddańczy, albo już istniejący urzędowym, utrwalonym lub rozszerzonym został (§ 6 patentu z dnia 15go sierpnia 1849), ale niemniej i te, które przypadają z gruntów, prawomocnymi wyrokami sądowych lub politycznych władz za poddańcze uznanych, lub na przyszłość z uwagi na § 6 patentu z d. 15 sierpnia 1849 jako takie uważać się mających.

§ 13. Dzieli się one na powinności:

- a) w naturaliach;
- b) ręczne;
- c) w pieniądzech i
- d) na powinności pochodzące z umów zniesienia, reuicyi lub innych osiedlenia się dotyczących kontraktów.

§ 14. a) Przy powinnościach w naturze:

Powinności te podciągnąć się mają jako powinności naturalne pod szacunek, których dostarczanie w naturze prawnie wymaganem być mogło, jakkolwiek one niekiedy na pieniężne lub ręczne powinności zamieniane bywały.

Powinności te będą obliczone na pieniądze wedle cen nałożonego w r. 1820 kadastru dla wymiaru podatku urbaryalnego.

§ 15. Gdyby się wyjątkowe zdarzyły wypadki, że składane były dary w naturaliach, które lubo oznaczone są cenami w zaprowadzonym kadastrze, celem wymierzenia podatku urbaryalnego, ale one jednak zdarzają się nie w tej gminie, dla której wynagrodzenie ma być wyszukane; to wówczas cena kadastralna najbliższej gminy mającej podobną cenę kadastralną za powinności w ziarnie składane, winna być przyjętą jako miara wynagrodzenia.

§ 16. Jeśli w wielu okolicznych lub sąsiednich gminach, zarówno ziarno taksować mogących, istnieją rozmaite ceny kadastralne za oszacowany podatek naturalny; na ówczas najniższy ma być przyjęty.

(Dalszy ciąg nastąpi).